

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ സുന്ദരകാണ്ഡേ

॥ ചതുർദശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർദശഃ സർഗഃ ॥

അശോകവനികായാം പ്രവിശ്യ തസ്യാഃ ശോഭായാ
ദർശനമേകസ്മിന്നശോകേ പ്രച്ഛന്നീഭൂതേന ഹനുമതാ തത ഏവ
തസ്യ അനുസന്ധാനം

സ മുഹൂർത്തമിവ ധ്യാത്വാ
മനസാ ചാധിഗമ്യ താം |
അവപ്സുതോ മഹാതേജാഃ
പ്രാകാരം തസ്യ വേശ്മനഃ || 5.14.1 ||

സ തു സംഹൃഷ്ടസർവാംഗഃ
പ്രാകാരസ്ഥോ മഹാകപിഃ |
പുഷ്പിതാഗ്രാൻ വസന്താദൗ
ദദർശ വിവിധാൻ ദ്രുമാൻ || 5.14.2 ||

സാലാനശോകാൻ ഭവ്യാംശു
ചമ്പകാംശു സുപുഷ്പിതാൻ |
ഉദാലകാൻ നാഗവൃക്ഷാം -
ശ്ചൂതാൻ കപിമുഖാനപി || 5.14.3 ||

തഥാ്ഽമ്രവണസമ്പന്നാൻ
ലതാശതസമൻവിതാൻ |
ജ്യാമുക്ത ഇവ നാരാചഃ
പുഷ്പവേ വൃക്ഷവാടികാം || 5.14.4 ||

സ പ്രവിശ്യ വിചിത്രാം താം
 വിഹഗൈരഭിനാദിതാം |
 രാജതൈഃ കാഞ്ചനൈശ്ചവ
 പാദപൈഃ സർവതോ വൃതാം || 5.14.5 ||

വിഹഗൈർമൃഗസംഘൈശ്ച
 വിചിത്രാം ചിത്രകാനനാം |
 ഉദിതാദിത്യസങ്കാശാം
 ദദർശ ഹനുമാൻ ബലീ || 5.14.6 ||

വൃതാം നാനാവിധൈർവൃക്ഷൈഃ
 പുഷ്പോപഗന്ധലോപഗൈഃ |
 കോകിലൈർഭൃംഗരാജൈശ്ച
 മന്തൈർനിത്യനിഷേവിതാം || 5.14.7 ||

പ്രഹൃഷ്ടമനുജാം കാലേ
 മൃഗപക്ഷിമദാകുലാം |
 മത്തബർഹിണസംഘുഷ്ടാം
 നാനാദ്വിജഗണായുതാം || 5.14.8 ||

മാർഗമാണോ വരാഭോഹാം
 രാജപുത്രിമനിന്ദിതാം |
 സുഖപ്രസുപ്താൻ വിഹഗാൻ
 ബോധയാമാസ വാനരഃ || 5.14.9 ||

ഉത്പതദ്ഭിർദ്വിജഗണൈഃ
 പക്ഷൈർവാതൈഃ സമാഹതാഃ |
 അനേകവർണാ വിവിധാ
 മുമുചുഃ പുഷ്പവൃഷ്ടയഃ || 5.14.10 ||

പുഷ്പാവകീർണ്ണഃ ശുശുഭേ
 ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
 അശോകവനികാമധ്യേ
 യഥാ പുഷ്പമയോ ഗിരിഃ || 5.14.11 ||

ദിശഃ സർവാഭിധാവന്തം
 വൃക്ഷഖണ്ഡഗതം കപിം |
 ദൃഷ്ട്വാ സർവാണി ഭൂതാനി
 വസന്ത ഇതി മേനിരേ || 5.14.12 ||

വൃക്ഷേഭ്യഃ പതിതൈഃ പുഷ്പൈ -
 രവകീർണ്ണാഃ പൃഥഗ്ഗിര്യൈഃ |
 രരാജ വസുധാ തത്ര
 പ്രമദേവ വിഭൂഷിതാ || 5.14.13 ||

തരസ്വിനാ തേ തരവ -
 സ്തരസാ ബഹു കമ്പിതാഃ |
 കുസുമാനി വിചിത്രാണി
 സസൃജുഃ കപിനാ തദാ || 5.14.14 ||

നിർധൂതപത്രശിഖരാഃ
 ശീർണ്ണപുഷ്പഫലദ്രുമാഃ |
 നിക്ഷിപ്തവസ്ത്രാഭരണാ
 ധൂർതാ ഇവ പരാജിതാഃ || 5.14.15 ||

ഹനുമതാ വേഗവതാ
 കമ്പിതാസ്തേ നഗോത്തമാഃ |
 പുഷ്പപത്രഫലാൻയാശു
 മുമുചുഃ ഫലശാലിനഃ || 5.14.16 ||

വിഹംഗസംഘൈർഹീനാസ്തേ
 സ്കന്ധമാത്രാശ്രയാ ഭൂമാഃ |
 ബഭൂവുരഗമാഃ സർവേ
 മാരുതേന വിനിർധുതാഃ || 5.14.17 ||

വിധുതകേശീ യുവതി -
 ര്യമാ മുദിതവർണകാ |
 നിപീതശുഭദന്താഷ്ഠീ
 നഖൈർദന്തൈശ്ച വിക്ഷതാ || 5.14.18 ||

തഥാ ലാംഗുലഹസ്തൈസ്തു
 ചരണാഭ്യാം ച മർദിതാ |
 തഥൈവാശോകവനികാ
 പ്രഭഗവനപാദപാ || 5.14.19 ||

മഹാലതാനാം ദാമാനി
 വ്യധമത് തരസാ കപിഃ |
 യഥാ പ്രാവൃഷ്ടി വേഗേന
 മേഘജാലാനി മാരുതഃ || 5.14.20 ||

സ തത്ര മണിഭൂമീശ്ച
 രാജതീശ്ച മനോരമാഃ |
 തഥാ കാഞ്ചനഭൂമീശ്ച
 വിചരൻ ദദ്യുശേ കപിഃ || 5.14.21 ||

വാപീശ്ച വിവിധാകാരാഃ
 പൂർണാഃ പരമവാരിണാ |
 മഹാർഹൈർമണീസോപാദൈ -
 രൂപപന്നാസ്തതസ്തതഃ || 5.14.22 ||

മുക്താപ്രവാലസികതാഃ

സ്ഫാടികാന്തരകുട്ടിമാഃ |

കാഞ്ചനൈസ്തരുഭിശ്ചിത്രൈ -

സ്തീരജൈരൂപശോഭിതാഃ || 5.14.23 ||

ബുദ്ധപദ്മോത്പലവനാ -

ശ്വക്രവാകോപശോഭിതാഃ |

നത്യുഹരുതസംഘൃഷ്ടാ

ഹംസസാരസനാഭിതാഃ || 5.14.24 ||

ദീർഘാഭിർദ്രുമയുക്താഭിഃ

സരിദ്ഭിശ്ച സമന്തതഃ |

അമൃതോപമതോയാഭിഃ

ശിവാഭിരൂപസംസ്കൃതാഃ || 5.14.25 ||

ലതാശതൈരവതതാഃ

സന്താനകുസുമാവൃതാഃ |

നാനാഗുൽമാവൃതവനാഃ

കരവീരകൃതാന്തരാഃ || 5.14.26 ||

തതോഽംബുധരസങ്കാശം

പ്രവൃദ്ധശിഖരം ഗിരിം |

വിചിത്രകൂടം കൂടൈശ്ച

സർവതഃ പരിവാരితം || 5.14.27 ||

ശിലാഗൃഹൈരവതതം

നാനാവൃക്ഷസമാവൃതം |

ദദർശ കപിശാർദൂലോ

രമ്യം ജഗതി പർവതം || 5.14.28 ||

ദദർശ ച നഗാത് തസ്മാ -
 നദീം നിപതിതാം കപിഃ |
 അങ്കാദിവ സമുത്പത്യ
 പ്രിയസ്യ പതിതാം പ്രിയാം || 5.14.29 ||

ജലേ നിപതിതാഗ്രേശ്വ
 പാദപൈരുപശോഭിതാം |
 വാർയമാണാമിവ ക്രുദ്ധാം
 പ്രമദാം പ്രിയബന്ധുഭിഃ || 5.14.30 ||

പുനരാവൃത്തതോയാം ച
 ദദർശ സ മഹാകപിഃ |
 പ്രസന്നാമിവ കാന്തസ്യ
 കാന്താം പുനരുപസ്ഥിതാം || 5.14.31 ||

തസ്യാദുരാത് സ പദ്മിന്യോ
 നാനാദ്വിജഗണായുതാഃ |
 ദദർശ കപിശാർദുലോ
 ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ || 5.14.32 ||

കൃത്രിമാം ദീർഘികാം ചാപി
 പൂർണാം ശീതേന വാരിണാ |
 മണിപ്രവരസോപാനാം
 മുക്താസികതശോഭിതാം || 5.14.33 ||

വിവിധൈർമൃഗസംഘൈശ്ച
 വിചിത്രാം ചിത്രകാനനാം |
 പ്രാസാദൈഃ സുമഹദ്ഭിശ്ച
 നിർമിതൈർവിശ്വകർമ്മണാ || 5.14.34 ||

കാനനൈഃ കൃത്രിമൈശ്ചാപി
 സർവതഃ സമലക്ഷ്യതാം |
 യേ കേചിത് പാദപാസ്തത്ര
 പുഷ്പോപഗന്ധലോപഗാഃ || 5.14.35 ||

സച്ഛത്രാഃ സവിതർദികാഃ
 സർവേ സൗവർണവേദികാഃ |
 ലതാപ്രതാനൈർബഹുഭിഃ
 പർണ്ണൈശ്ച ബഹുഭിർവൃതാം || 5.14.36 ||

കാഞ്ചനീം ശിംശപാമേകാം
 ദദർശ സ മഹാകപിഃ |
 വൃതാം ഹേമമയീഭിസ്തു
 വേദികാഭിഃ സമന്തതഃ || 5.14.37 ||

സോഽപശ്യദ് ഭൂമിഭാഗാംശ്ച
 നഗപ്രസ്രവണാനി ച |
 സുവർണവൃക്ഷാനപരാൻ
 ദദർശ ശിഖിസന്നിഭാൻ || 5.14.38 ||

തേഷാം ദ്രുമാണാം പ്രഭയാ
 മേരോരിവ മഹാകപിഃ |
 അമന്യത തദാ വീരഃ
 കാഞ്ചനോഽസ്തീതി സർവതഃ || 5.14.39 ||

താൻ കാഞ്ചനാൻ വൃക്ഷഗണാൻ
 മാരുതേന പ്രകമ്പിതാൻ |
 കിങ്കിണീശതനിർഘോഷാൻ
 ദൃഷ്ട്വാ വിസ്തമയമാഗമത് || 5.14.40 ||

സുപുഷ്പിതാഗ്രാൻ രുചിരാം -
 സ്തരുണാങ്കുരപൽലവാൻ |
 താമാരുഹ്യ മഹാവേഗഃ
 ശിംശപാം പർണസംവൃതാം || 5.14.41 ||

ഇതോ ദ്രക്ഷ്യാമി വൈദേഹീം
 രാമദർശനലാലസാം |
 ഇതശ്ചേതശ്ച ദുഃഖാർതാം
 സമ്പതന്തീം യദൃച്ഛയാ || 5.14.42 ||

അശോകവനികാ ചേയം
 ദൃഢം രമ്യം ദുരാത്മനഃ |
 ചന്ദനൈശ്ചമ്പകൈശ്ചാപി
 ബകുലൈശ്ച വിഭൂഷിതാ || 5.14.43 ||

ഇയം ച നലിനീ രമ്യം
 ദ്വിജസംഘനിഷേവിതാ |
 ഇമാം സാ രാജമഹിഷീ
 നൂനമേഷ്യതി ജാനകീ || 5.14.44 ||

സാ രാമാ രാജമഹിഷീ
 രഘവസ്യ പ്രിയാ സതീ |
 വനസഞ്ചാരകുശലാ
 ധ്രുവമേഷ്യതി ജാനകീ || 5.14.45 ||

അഥവാ മൃഗശാവാക്ഷീ
 വനസ്യാസ്യ വിചക്ഷണാ |
 വനമേഷ്യതി സാദൃഹ
 രാമചിന്താസുകർശിതാ || 5.14.46 ||

രാമശോകാഭിസന്തപ്താ
 സാ ദേവീ വാമലോചനാ |
 വനവാസരതാ നിത്യ -
 മേഷ്യതേ വനചാരിണീ || 5.14.47 ||

വനേചരാണാം സതതം
 നൂനം സ്പൃഹയതേ പുരാ |
 രാമസ്യ ദധിതാ ചാർയാ
 ജനകസ്യ സുതാ സതീ || 5.14.48 ||

സന്ധ്യാകാലമനാഃ ശ്യാമാ
 ധ്രുവമേഷ്യതി ജാനകീ |
 നദീം ചേമാം ശുഭജലാം
 സന്ധ്യാർഥേ വരവർണിനീ || 5.14.49 ||

തന്യാശ്ചാപ്യനുരൂപേയ -
 മശോകവനികാ ശുഭാ |
 ശുഭായാഃ പാർഥിവേന്ദ്രസ്യ
 പത്നീ രാമസ്യ സമ്മതാ || 5.14.50 ||

യദി ജീവതി സാ ദേവീ താരാധിപനിഭാനനാ |
 ആഗമിഷ്യതി സാവശ്യമിമാം ശീതജലാം നദീം || 5.14.51 ||

ഏവം തു മത്യാ ഹനുമാൻ മഹാത്മാ
 പ്രതീക്ഷമാണോ മനുജേന്ദ്രപത്നീം |
 അവേക്ഷമാണശ്ച ദദർശ സർവം
 സുപുഷ്പിതേ പർണഘനേ നിലീനഃ || 5.14.52 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 സുന്ദരകാണ്ഡേ ചതുർദശഃ സർഗഃ ||